

Înțelepciunea ca spectacol

Fermecat de cartea lui Heinrich Zimmer *Regele și cadavrul*, la rândul lui fascinat de Somadeva, clasic al literaturii indiene de limbă sanscrită, Vlad Zografi oferă scenei o scriere cu un statut ambiguu: mai mult decât o dramatizare, mai puțin decât o operă cu adevărat liberă de modelul filosofic și literar original. Într-un comentariu pe marginea piesei, dramaturgul povestește că la început i s-a părut suspectă dorința savantului german de a interpreta miturile, "dar pe măsură ce parcurgeam paginile, interpretarea lui mi se părea chiar mai frumoasă decât povestea propriu-zisă". De aici, probabil, și impulsul de a oferi, printr-o lectură dialogată, obiectivată, propriul comentariu pe marginea mitului: "Cadavrul pe care Regele îl poartă în spate în această piesă, în noaptea cea mai lungă a vieții sale, este tocmai partea negativă a destinului nostru: lenea noastră, șansele pierdute, impostura, compromisiunile noastre, amânările, ratarea autenticului, fricile, minciuna și aparențele – toate din câte s-a alcătuit ne-destinul nostru" (Gabriel Liiceanu).

Ca un Oedip Rege oprit la scena ghicitorii puse de Sfinx, piesa reformulează întrebările fundamentale ale vieții prin pilde cu final deschis; rezolvarea lor desăvârșește procesul inițiat. În tramele străvechi și eterne ale mitului – nașterea, viața, iubirea, moartea – autorul modern introduce semnele modernității și se întreabă în ce măsură tehnicile zilei de azi și dorințele iscate de ele modifică structurile ținând de permanența ființei umane. Transplantul nu dă naștere unor respingeri imunitare și dialogul dramaturgului cu eternitatea nu se desfășoară în condițiile umilitoare ale inegalității. Articulațiile conflictului suferă însă din cauza structurii repetitive, caracterul dramatic este discret până la dispariție.

Dialogul spectacolului cu publicul mi s-a părut a fi blocat de respectul cultural. Conștientă că elaborează cu niște cărămizi foarte prețioase, Andreea Vulpe ezită să le mânjească, să le fasoneze conform nevoilor scenei. Hieratică și maiestruoasă, narațiunea scenică pregetă în fața descoperirii și stoarcerii fructului literar până

la sămburele său teatral. Reorganizarea textului (variantele scenice în comparație cu cea tipărită), prin plasarea la început a

povestirii despre transplantul de creier aplicat tinerilor care vor să plece în India pentru a deveni înțelepți, nu răspunde unor nevoi întemeiate de simetrie, de ritm, de armonie. Spectacolul se poate opri oriunde și poate dura la infinit. Copleșită de reputația gândirii hinduse, de suplețea intelectuală

a comentatorului german, de superlativitate cu care este înconjurată dramaturgia lui Vlad Zografi, regizoarea își interzice orice inițiativă ludică, contaminând prin seriozitate searbădă muzica și coregrafia, determinând, cum e și firesc, stilul interpretării actricești. Totul este solemn și monoton. Nu cred că refuzul psihologiei înseamnă anularea mijloacelor prin care interpretul comunică. Marius Bodochi are o experiență teatrală care îi permite încercarea, doar uneori izbită, de a diferenția expresiv personajele simbolice – Cadavrul, Cerșetorul – de cele implicate în pildă. Ceea ce Tatiana Constantin reușește doar la nivel expozitiv. Vedem că ea e și Bufonul-maimuță și diversele ingenuitate sau intrigante, dar ipostazele nu se articulează în vreo legătură organică. Fără acces la lumea ideilor, ci doar la aceea a întâmplărilor și a învățămintelor decurgând din ele, ceilalți interpreți completează cele două dimensiuni ale spectacolului, făcând parcă și mai evidentă absența celei de a treia: volumul. Dragoș Stemate, interpretul singurului personaj care parcurge doar propria inițiere în frumusețile misterioase ale înțelepciunii, alunecă pe suprafața cuvintelor, contribuind decisiv la senzația de monotonie care împăclește spectacolul.

Într-un comentariu la textul lui Vlad Zografi, criticul Dan C. Mihăilescu scrie despre "reveria sapiențială" care face ca

REGELE ȘI CADAVRUL de Vlad Zografi • **TEATRUL NAȚIONAL "I.L. CARAGIALE"** din BUCUREȘTI • Data reprezentației: 7 februarie 1999 • Regia: Andreea Vulpe • Scenografia: Oana Botez • Muzica: Formația Vama Veche • Coregrafia: Roxana Colceag • Distribuția: Dragoș Stemate (Regele, Albert), Marius Bodochi (Cadavrul, Cerșetorul, Hoțul, Dan), Tatiana Constantin (Bufonul, Isabela, Fata, Claudia), Marius Gălea (Ministrul, Prietenul, Primul Brahman, Profesorul), Aimée Iacobescu (Bătrâna, Femeia), Vlad Ivanov (Ali, Al Doilea Brahman, Cavalerul, Max, Fiul), Mircea Anca (Califul, Maestrul, Regele Poloniei, Bărbatul), Giliola Brăileanu-Motoi (Femeia, Fata), Silviu Birș (Prințul, Al Treilea Brahman).

piesa că fie "un pariu regizoral deloc invidiabil". Este un fel de a spune că, printre multe calități ale textului enumerate de critic, teatralitatea este mai puțin evidentă. Ceea ce probabil a constat și regizoarea Andreea Vulpe. Pândit de somnolență, spectatorul nu poate accede la reverie, fie ea sapiențială sau de altă natură.

Magdalena Boiangiu

foto: Mihail Cratoșii

